

"Hüsün / hüsn" kelimesinin içinde geçtiği kavramları izah eder misiniz?

HÜSN: (Hüsün) Güzellik. İyilik. Eksiksizlik. Cemal ile kemal.

"Evet mevcudatta sebab-i muhabbet olan *hüsün* ve ihsan ve kemal, Bâki-i Hakiki'nin *hüsün* ve ihsan ve kemalâtının işaratı ve çok perdelerden geçmiş zaif gölgeleridir; belki cilve-i esmâ-i hüsnânın gölgelerinin gölgeleridir."(1)

ESMA-ÜL HÜSNA: Allah'ın isimleri. Cenab-ı Hakk'ın güzel isim ve sıfatları. Aşağıdaki fıkrada esmâ-i hüsnâdan bazıları zikrediliyor:

"... Hem alâkadar olduğun ve perişanîyetlerinden müteessir olduğun; senin bir nevi hânen ve içindeki mevcudat, senin o hânenin ünsiyetli levazımatı ve sevimli müzeyyenatı hükmünde olan dünyayı ve içindeki mahlukatı kemâl-i hikmet ile tanzim ve tedbir ve terbiye eden Zâtın, Hakîm ismine ve Mürebbi ünvanına senin ruhun ne kadar muhtaç, ne kadar müştak olduğunu dikkat etsen anlarsın."

"Hem bütün alâkadar olduğun ve zevalleriyle müteellim olduğun insanları, mevtleri hengâmında adem zulûmatından kurtarıp şu dünyadan daha güzel bir yerde yerleştiren bir Zâtın Vâris, Bâis isimlerine, '*Bâki, Kerim, Muhyi ve Muhsin*' ünvanlarına ne kadar ruhun muhtaç olduğunu dikkat etsen anlarsın."

"Cenab-ı Hakk'ın adl ve hikmet içindeki ism-i Hak ve Rahmânirrahim'in cilvesini görmek istersen, bahar mevsiminde zeminin yüzünde çadırları kurulmuş, muhteşem dört yüzbin milletten mürekkeb nebatat ve hayvanat ordusuna bak ki; bütün o milletler, o taifeler, birbiri içinde oldukları halde, herbirinin libâsı ayrı, erzakı ayrı, silâhı ayrı, tarz-ı hayatı ayrı, talimatı ayrı, terhisatı ayrı oldukları halde ve o hâcâtlarını tedarik edecek iktidarları ve o metâlibi isteyecek dilleri olmadığı halde, daire-i hikmet ve adl içinde, mizan ve intizam ile *Hak ve Rahman, Rezzak ve Rahim, Kerim* ünvanlarını seyret, gör. Nasıl hiçbirini şaşırılmıyarak unutmıyarak, iltibas etmiyerek terbiye ve tedbir ve idare eder..."

"İşte böyle hayret verici muhit bir intizam ve mizan ile yapılan bir işe, başkalarının parmakları karışabilir mi? *Vâhid-i Ehad, Hâkim-i Mutlak, Kâdir-i Külli Şey*'den başka bu san'ata, bu tedbire, bu rububiyete, bu tedvire hangi şey elini uzatabilir? Hangi sebab

---

müdahale edebilir?"(2)

ESRAR-I HÜSN Ü ÂN: Güzelliğin sırları.

HASNÂ-YI HÜSNÂ: Hem güzel ve hem de namuslu olan kadın.

HÜSN-Ü ÂDÂB: (Hüsn-i âdâb) Güzel ve iyi edeblilik. Güzel terbiye. İslâmi terbiye.

HÜSN-Ü AHLÂK: Ahlâk güzelliği.

HÜSN-Ü ÂKİBET: İyi netice.

HÜSN-Ü BEYAN: Akıcı ve güzel anlatış.

HÜSN-Ü Bİ-BAHANE: Kusursuz güzellik. Günahsız mâsum güzellik.

HÜSN-Ü BİLGAYR: Dolayısı ile, neticeleri ciheti ile güzel olan.

HÜSN-Ü BİZZAT: Kendisi bizzat güzel olan.

HÜSN-Ü DELÂLET: Hayırlı. İyi bir başlangıca delâlet.

HÜSN-Ü ENDAM: Vücut güzelliği.

HÜSN-Ü HAL: İyi hal. Güzel ahlâk.

HÜSN-Ü HAREKET: Güzel muamele yapma, iyi muamelede bulunma.

HÜSN-Ü HÂTİME: Neticeyi iyi bir halde bitirme. * İman ile âhirete gitmek. Kelime-i şehadet söyleyerek ölmek.

HÜSN-Ü HAYR: Hayrın güzelliği

HÜSN-Ü HULK: (Hüsn-i hulk) Ahlâk güzelliği. Güzel ahlâk.

HÜSN-Ü İBTİDA: Mevzuya münasib bir ifade ile söze başlama.

HÜSN-Ü İDARE: İyi idare etme.

HÜSN-Ü İMTİZAC: İyi geçinme.

HÜSN-Ü İSTİ'MAL: İyi ve güzel kullanma.

HÜSN-Ü KABUL: İyi karşılamak. Güzellikle kabul etmek.

HÜSN-Ü MAHFÎ: (Hüsn-i mahfî) Gizli güzellik. * Kalbî ve ruhî güzellik.

HÜSN-Ü MAKTA': Edb: Bir manzumenin, bilhassa gazellerin son beyti demek olan "makta" dan evvelki beyit.

HÜSN-Ü MA'NEVÎ: (Hüsn-i ma'nevî) Manevî güzellik. İç güzelliği.

HÜSN-Ü MATLA': Edb: Bir gazelin ikinci beyti.

HÜSN-Ü MUAMELE: (Hüsn-i muâmele) İyi muâmele. Güzel hatt-ı hareket.

HÜSN-Ü MÜCERRED: Gayr olsun olmasın bizzat güzel olan şey. Bazı âza veya çizgilerin mütenasib terkib ve tertibiyle hâsıl olan hüsün, hüsn-ü mücerred değildir. Şartları zâil olsa, hüsün de zâil olur. Fakat, vücut, hayat, iman gibi varlıklar hüsn-ü mücerredir ve bizzat güzeldirler. Güzellikleri başka şeylere bağlı değildir. * Hariçte maddi vücudu olmayan, ancak aklen mevsufsuz düşünülebilien hüsün ve zihnen anlaşılan güzellik.

HÜSN-Ü NİYET: (Hüsn-i niyet) İyi niyet. Temiz kalblilik.

HÜSN-İ TA'BİR: Müstehcen veya soğuk bir şeyin güzel ve edebe uygun bir tarzda ifade edilmesi.

HÜSN-Ü TA'LİL: Edb: Herhangi bir hâdisenin hakiki sebebini saklayarak, güzel ve

---

hayalî bir sebep göstermeye hüsn-ü ta'lil denir. Bu gösterilen sebep hakiki olmamalı, fakat güzel olmalıdır.

"Bağ-ı âlemde yüzün menendi bir gül isteyüp./ Cüst ü cu idüp gezer gülzarı bülbül şah şah."

"Bülbülün, gül bahçesini daldan dala gezmesinin sebebi, âlem bağında sevgilinin yüzüne benzer bir gül aramasıdır."(Fatih Sultan Mehmed)

HÜSN-Ü TEDBİR: İyi düşünülerek tutulan yol. Tefekkür ile tasdim etmek, ihtiyar olunacak meslek ve harekete karar vermek. * Bir kimseden bir haberi nakil ve rivâyet eylemek. * Bir şeye iyi muvaffak olmak için o işe muvafık ve hesaplı hareket etmek.

HÜSN-Ü TELAKKİ: (Hüsn-i telakki) İyi anlayış. İyi kabul ediş. Güzel telâkki etmek. Anlayış gösterip iyi niyetle kabul etmek.

HÜSN-Ü TEVECCÜH: Sevgi ile karışık medih ve takdir. İyi karşılanmak ve alâka görmek.

HÜSN-Ü ZANN: (Hüsn-i Zan) Bir kimsenin veya bir hâdisenin iyiliği hakkındaki vicdâni ve iyi kanaat. İyi fikirde bulunup, iyi olacağını düşünmek.

HÜSNA: (Ahsen'in müennesidir) İyi zan. En güzel. Amel-i sâlih. Pek güzel. * Cennet. * İyi amel ve haslet. Cenab-ı Hakk'ı görmek ve Ona iman ve ubudiyetle şereflemek. * Düşman üzerine fevz ve zafer bulmak, şehidlik.

HÜSN-AVER: f. Güzelliği çoğaltan. Güzellik veren.

HÜSNÎ: Güzelliğe dâir. Güzelliğe âit ve müteallik.

HÜSNIYYAT: Güzel olan hususlar.

HÜSN Ü AŞK: Güzellik ve muhabbet: * şeyh Galib'in manzum hikâyesi.

HÜSN Ü KUBH: Güzellik ve çirkinlik.

SETR-İ HÜSN: Güzelliği örtüp gizleme.

ŞİBH-İ HÜSN-Ü TA'LİL: Edb: Bir hâdisenin vukuuna şairane olarak ve kat'î olmayan bir sebep göstermek.

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, Üçüncü Lem'a.](#)

(2) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, Üçüncü Mevkıf.](#)